

Tildeling av Ny Jords diplom

Det har i 1984 vært en rekke utdelinger av Ny Jords diplom til fortjente jorddyrkere og bruksutbyggere:

Kjellaug og Kasper Berg, Saksumdal, Lillehammer

Ny Jords diplom ble overrakt til Kjellaug og Kasper Berg under en høytidelighet i deres heim på gården Glåtten i Saksumdal, den 5. april 1984. Styreformannen i Det norske jord- og myrselskap fylkesmann Thorstein Treholt uttalte ved overrekkelsen følgende:

«Det norske jord- og myrselskaps styre har enstemmig vedtatt å tildele Kjellaug og Kasper Berg Ny Jords diplom. Diplomet blir tildelt for særlig fortjenestefull innsats. Det kan være jorddyrking og grøfing. Det kan være husbygging – i det hele ekstra stor innsats med utbygging av jordbruk.

Ekteparet Berg tilfredsstiller de meget strenge krav som stilles. Kasper Berg overtok Glåtten for 50 år siden, 18 år gammel. Kjellaug og Kasper giftet seg i 1942 og siden har de dratt lasset i fellesskap.

Innsatsen må kunne karakteriseres som imponerende. Da gården ble overdratt til sønnen for ett års tid siden hadde eiendommen 55 dekar dyrket jord, 18 dekar overflatedyrket, 237 dekar skog og 45 dekar annet areal. Besetningen var 13 melkekyr og 17 ungdyr, 8 purker og adskillig slaktegris.

Av 53 dekar dyrket jord er 36,5 dekar dyrket siden Berg overtok. Det er overflatedyrket 11 dekar og grøftet 7 dekar. Det er i løpet av brukstiden kjøpt ca 175 dekar skog. Det er kjøpt seter. Det er bygget driftsbygning, nye

*Kjellaug og Kasper Berg sammen med fylkesmann Thorstein Treholt.
Foto: Nils Ole Karlsen*

Eli og Ole Gihle sammen med fylkesmann Treholt på Gihles vakre gård Vårnes i Gjøvik.

Foto: R. H. «Samhold»

siloeer og ny potetkjeller. Det gamle våningshuset er utbedret. Det er bygget skåle, garasje og redskapshus og i 1981 ble det bygget nytt våningshus. Småbruket som ble overtatt for 50 år siden hadde ca. 18 dekar dyrka jord og ca. 60 dekar skog.

Slik bruket presenterer seg i dag krever det 2 årsverk. Resultatet av ett målbevist arbeid, av stor og dyktig innsats er ett velutstyrt gårdsbruk. En sikker og god arbeidsplass for familien og ett godt hjem.

Kjellaug og Kasper Berg har skapt varige verdier. På vegne av Det norske jord- og myrselskap har jeg den glede og ære å overrekke Ny Jords diplom. Jeg gratulerer».

Eli og Ole Gihle, Gjøvik

Under en festlig sammenkomst 3. juli 1984 ble Ny Jords diplom overrakt til Eli og Ole Gihle. Gjøvik. Det norske jord- og myrselskaps styreformann, fylkesmann Thorstein Treholt foretok overrekkelsen. I den forbindelse uttalte formannen følgende:

«Landbruksnemnda i Gjøvik har søkt om at Ny Jords diplom blir tildelt Eli og Ole Gihle. Fylkeslandbrukskontoret har gitt søknaden sin anbefaling.

Styret i Det norske jord- og myrselskap har i møte 2. mai i år enstemmig vedtatt å tildele Eli og Ole Gihle Ny Jords diplom for særdeles fortjenestfull innsats med nydyrking, bruksutbygging og vern om dyrket mark. I søknaden er

understreket at ekteparet Gihle driver sin eiendom på en særdeles god måte.

I Norske gårdsbruk er det oppgitt at Vårnes har et totalareal på knapt 1000 dekar. I søknaden om diplom er det oppgitt 320 dekar dyrket jord og 470 dekar skog, resten annet areal.

Av det dyrkede areal er ca. 100 dekar dyrket i nåværende eiers brukstid. Det er bygget vatningsanlegg, potetlager og korn tørke og det er sørget for meget godt vedlikehold. En stor og veldrevet gård er satt i enda bedre stand.

Ekteparet Gihle har ikke bare forbedret sin egen eiendom. De har vært – og er – meget aktive i organisasjonslivet og i samfundslivet.

Jeg har den glede å overrekke Ny Jords diplom. Jeg hilser fra styret og administrasjonen. Jeg gratulerer med påskjønnelsen og jeg ønsker lykke til i fortsett virke».

Sigrid og Kristoffer Tovsrud, Sigdal

Etter enstemmig vedtak den 2. juli 1984 i styret for Det norske jord- og myrselskap ble Ny Jords diplom tildelt Sigrid og Kristoffer Tovsrud, Sigdal, Overrekkelsen av diplom ble foretatt av selskapets styreformann, fylkesmann Thorstein Treholt, 24. august d.å. under en festlig sammenkomst på Prestfoss.

Journalist Anne Lise Nordli har gitt følgende omtale:

«Da Kristoffer Tovsrud for 30 år siden startet Glomsmyrprosjektet på Grenskogen i Sigdal manglet det ikke på dystre spådommer fra nærmiljøet. I dag har alle tvilende røster forstummet, for fremsyntheten dengang har ført til at 120 mål er lagt under plogen. Nylig ble den lokale «Isak Sellanraa» og hans kone Sigrid tildelt «Ny Jords» diplom for innsatsen.

– Da vi som nygifte i 1948 kjøpte går-

den Barhaugen var den på rundt 40 mål, forteller Kristoffer. – Det ble reint for lite å greie seg på for en voksende familie. Men det fantes en skjult ressurs. 125 mål myr lå der som et lik i lasten. – Det var ikke brukbart til beite engang, selv folan satte seg fast nedpå der, minnes Sigrid.

Tanken på å tørke ut og dyrke slo rot. – Landbruksselskapet og Myrselskapet hjalp oss, først med et forsøksfelt, senere til å komme godt i gang. Etter kartlegging kunne vi gå løs på sprengning av hovedkanalen i 1955. Slik forholdene var kunne det bare arbeides med den i tørre somre. Først i 1960 var alt klart til fase to, forteller Kristoffer.

Dyrkingen ble foretatt i etapper. Da den siste var ferdig i 1974 var 120 mål lagt under plogen. Selv om en våt høst reduserte den første havreavlingen, har samtlige grasavlinger siden gitt langt mer på målet enn de gamle arealene oppe på gården.

– Selv om landbruksmyndighetene hele tiden har vist stor interesse for prosjektet og gitt maksimal støtte har det vært beinhardt mange ganger, sier Kristoffer. – Grøftingen medførte overgang fra hest til traktor, et tideverv som førte til økte investeringer. Det store førtilskuddet åpnet for utvidelse av kutallet. Vi startet med 3–4 kuer og på det meste i 1970 årene var vi oppe i 18. Dermed ble gamlefjøset for lite. Parallelt med grøftingen måtte vi bygge ny driftsbygning.

I en periode var Sigrid og Kristoffer den tredje største melkeleverandøren i kommunen. Det var også de to som åpnet melkelevering for alle oppsitterne i den vesle skogsbygda.

Strev med fem barn og fjøs har ikke hindret Sigrid i å ta sin tøm med aktivt arbeid nede på myra. Innlagt vann og elektrisk strøm fikk hun først på femti-allet, før den tid måtte alt vann bæres.

Sigrud og Kristoffer Tovsrud sammen med fylkesmann Thorstein Treholt (til høyre) og ordfører Håvard Nymo (til venstre). Sigrud Tovsrud har sitt barnebarn Erik på armen.
Foto: Annelise Nordli

Ikke rart at hoftene ble ødelagt. Idag er hun og Kristoffer pensjonister i nytt hus. Eldstesønnen Knut Erik har tatt over og basert seg på slaktedyr.

24. august fikk de en velfortjent heder fra Det norske jord- og myrselskap. I hjertelige ordelag takket selskapets formann Thorstein Treholt dem for arbeidet

med å senke Glomsmyra og sette den i produksjon. En rekke gratulanter var tilstede under overleveringen på Prestfoss. Med ordføreren i Sigdal, Håvard Nymo i spissen takket de for innsatsen og overrakte gaver og blomster».

Annelise Nordli

Til fortjente bureisere i Vestby, Trysil

Under en sammenkomst på skolen i Vestby, Trysil den 11. september 1984 ble Ny Jords diplom overrakt til følgende jordbrukere:

May og Oddvar Halvorsen
Dagny og Magne Neby
Solveig og Rolf Nybrenna

Overrekkelsen ble foretatt av styreformannen i Det norske jord- og myrselskap, fylkesmann Thorstein Treholt. Vi siterer følgende fra Treholts tale ved overrekkelsen:

«Etter forslag fra landbruksnemnda i Trysil og anbefaling av fylkeslandbruksstyret i Hedmark, har styret i Det norske

jord- og myrselskap i møte 2. juli i år enstemmig vedtatt å tildele Ny Jords diplom til May og Oddvar Halvorsen, Dagny og Magne Neby og Solveig og Rolf Nybrenna for fortjenstfull innsats med bruksutbygging.

De har alle gjort en stor innsats med nydyrking. Det er bygget nye driftsbygninger og nye våningshus og det er god drift på brukene.

Alle tre er medlemmer av Vestby fellesbeite.

May og Oddvar Halvorsen overtok eiendommen etter Oddvars foreldre i 1977. De flyttet fra Grindal til Jerpen og har bygget opp igjen gården på ny tomt, først driftsbygning og så våningshus. Bruket har 171 dekar dyrket jord. Av dette har de nåværende brukere dyrket

133 dekar. Bruket har ca 21 årskyr og gjennomsnittsydelsen er ca. 5 500 kg.

Dagny og Magne Neby overtok eiendommen etter foreldrene i 1959, i 1973 overtok de Strandmostykket og i 1976 fikk de 2 parseller tilleggsjord på ca. 70 dekar. Eiendommen har i dag 134 dekar dyrket jord. Herav har Neby dyrket ca 105 dekar + dyrking på fellesbeitet. Det er 12 kuer med gjennomsnittsydelse ca. 6 300 kg.

Solveig og Rolf Nybrenna overtok eiendommen Søbakk etter hans foreldre i 1978. Samtidig fikk de festekontrakt for 30 år på Nybrenna. Det er nå 139 dekar dyrket jord, hvorav de nåværende brukere har dyrket 107 dekar.

Det er bygget ny driftsbygning og nytt våningshus. Buskapen er ca. 24 årskyr

De hedrede familier i første rekke fra venstre: May og Oddvar Halvorsen, Dagny og Magne Neby og Solveig og Rolf Nybrenna. Bakerst noen av gjestene: Fra venstre har vi Bjarne Vaage, Thorstein Treholt, et av barna, Leif Skomakerstuen og Ole Lie.

Foto: E. B. «Østlendingen»

og gjennomsnittsydelsen er ca. 6 500 kg.

Ekteparene Halvorsen, Neby og Nybrenna har utført et arbeid som Det norske jord- og myrselskaps styre har påskjønnnet med å tildele Ny Jords diplom.

Jeg har den ære å overrekke diplome-
ne. De er et synlig bevis for fortjenstfull
innsats. Jeg gratulerer med påskjønnel-
sen og hilser fra selskapets styre og øns-
ker lykke til fortsatt.

Under den festlige sammenkomsten

som ble holdt på skolen i Vestby, deltok
ordføreren i Trysil, representanter for
Landbruksnemnda og landbrukskontoret,
kontorsjefen i fylkeslandbrukskontoret
m.fl.

Det var mange av forsamlingen som
frembar gode ord og berømmelse til de
tre gårdbrukerparene for verdifull innsats
både til nytte for denne grenda i Trysil og
for samfunnet.

Til Holmstaddalens pionerer

Spørsmålet om å hedre en rekke av første
generasjons bureisere i Holmstaddalen
med Ny Jords diplom ble først tatt opp av
konsulent Per Hornburg, Fauske. Saken
ble forelagt landbruksnemnda i Sortland
og deretter fylkeslandbrukskontoret i
Nordland.

Etter tilråding av såvel den kommunale
landbruksnemnd som fylkeslandbruks-
kontoret, fattet Det norske jord- og myr-
selskaps styre en enstemmig beslutning
om å tildele i alt 10 bureisere av første
generasjon i Holmstaddalen Ny Jords
diplom: De 10 er følgende nevnt i alfabe-
tisk rekkefølge. Dessverre er noen av ek-
tefellene gått bort.

Ågot Angell

Henny og Sverre Gjertsen

Anna K. Hansen

Aleksandra og Ole Kristoffersen

Eilert S. Lyngstad

Hanna Nilssen

Borghild Olsen

Peder M. Pedersen

Tordis og Birger Tunset

Kirsti og Arne Østingsen.

Overrakkelsen ble foretatt i forbindelse
med Det norske jord- og myrselskaps
representantskapsmøte på Kleiva land-
bruksskole, Sortland den 13. august
1984.

Selskapets styreformann, fylkesmann
Thorstein Treholt understreket i sin tale
bl.a. følgende:

Feltet Holmstaddalen ble innkjøpt av
Selskapet Ny Jord i 1933. Feltets total-
areal var i alt 4 394 dekar, herav 2 860
dekar myr. Det ble i alt utparsellert 28
bruk.

Et stort antall av parsellene ble solgt til
bureisere i siste halvdel av 1930-årene. I
perioden 1937 til 1948 dyrket selskapet
10 dekar på hvert av i alt 21 bruk. Videre
nydyrking i selskapets regi på en del bruk
fortsatte utover i 50-årene. De senere års
nydyrking og bruksutbygging er foretatt
av eierne med ordinære tilskott.

Bureisingen på feltet kom i gang under
vanskelige forhold på mange vis. Areale-
ne besto for det meste av dype og bløte
myrer. Tildels var det også sterkt omdan-
net brenntorvmyr som er vanskelig å dyr-
ke. Mineraljorda var særdeles steinholdig
og for det meste vassjuk. Dreneringsar-
beidet var både problematisk og ar-
beidskrevende på feltet. Muligheten for
dyrking og drift var langt fra tilfredsstil-
lende den første tiden.

Flere andre forhold i samfunnet under
og like etter siste krig gjorde at det ikke
var særlig oppløftende å være bureiser de
første årene i Holmstaddalen. Det var

Fra festlighetene ved utdeling av diplomene: Sittende fra venstre: Hanna Nilsen, Eilert Lyngstad, Bjarne Narjord, Henny Gjertsen, Tordis Tunset. Stående fra venstre: Arne Østingsen, Kirsti Østingsen, Borghild Olsen, Hermod Sørbø, Sverre Gjertsen, Ole Kristoffersen, Thorstein Treholt, Ågot Angell. Foto: «Vesterålen»

nok mange skeptiske røster mot også dette bureisingstiltaket. Det så vel heller ikke så bra ut den første tiden. Det er derfor gledelig å kunne konstatere at Holmstaddalen nå har blitt en fin jordbruks-grend.

Det er ikke lett i dag å forestille seg det omfattende arbeid og den store innsats som er nedlagt av den enkelte bureiser, men resultatet kan vi se og glede oss over.

Det norske jord- og myrselskaps styre og representantskap besøkte Holmstaddalen under en befaringsomvisning som var knyttet til representantskapsmøtet. Det var også lagt inn besøk på bruk i dalen.

Det er nå andre generasjon som driver brukene, som i den senere tid for manges vedkommende er utbygd med nye driftsbygninger eller tilbygg, og som oftest er det bygd et våningshus i tillegg til det gamle bustadhuset fra opstartingen av bureisingen.

Store jordarealer er oppdyrket. Det er rasjonell drift og besetninger i høy ytelse. Som allerede nevnt er Holmstaddalen en vakker og produktiv landbruks-grend, som er skapt under vanskelige forhold.

En må med full rett si at det var på sin plass å hedre pionerene. Etterslekten er dem stor takk skyldig. Denne jordbruks-grenda har stor betydning og vil kunne få det også i fremtiden.

Det er et imponerende arbeid som diplom-mottakerne har lagt ned. Vi må i den forbindelse også ta i betraktning at mye av arbeidet ble gjort i den tiden det var få og ofte ikke noen egnede dyrkingsmaskiner til disposisjon. Den menneskelige arbeidsinnsats har derfor vært langt større enn ved slike tiltak i dag.

Vi benytter anledningen til å gratulere med resultatene av innsatsen og med den heder som ligger i utmerkelsen.

Ole Lie